

KALMÁR JÁNOS
AZ ABSZTRAKCIÓRÓL

Kalmár János

Az absztrakcióról

2013

Az absztrakció az a természetes emberi folyamata a világ értelmezésének, melyben a tapasztalt történéseket meg is akarjuk érteni. Az absztrahálás folyamata a jelenségek mögött összefüggéseket, törvényszerűségeket tesz láthatóvá, melyek választ adhatnak életünk eredetére, szerepére, céljára. „Olyan értelemben nem természetes folyamat, amelyben újra megalkotjuk a tapasztalatilag felfogottat, vagyis mindezeket valamiként értjük. Az absztrakció elvon abból amit észlel, tapasztal, ezért olyan más az absztrakcióban teremtett másodlagos, intenzívebb valóság. Ez a folyamat az érzéki világ újra-írása, mellyel egy viszonyt hív életre azzal, ami a köznévelés szerint a világ, a maga érzéki valóságában.”¹

Az absztrakció képessége a fogalomalkotás és annak vizuális jelképekben való megjelenítése. Fogalmainkat, hitbéli elképzeléseinket összefüggéseikben képes szemléltetni. Az absztrakció feltételezi, hogy a kérdéseinkre keresett válaszok a környezetünket alkotó látvány mimézisével meghatározhatatlanok. „Nem esik egybe azzal ami látható, hanem megteremti annak láthatóságát. Ezért írja Klee, hogy a művészet által tanulunk meg valamit látni.”²

Az absztrakció szándéka és folyamata abban a pillanatban követhető nyomon, amikor a figuratív ábrázolás valamilyen módosításon, egyes elemeinek elhagyásán keresztül eltér az érzéki valóság képének ábrázolásától. A látható világ aránybeli kánonjához képest valamilyen hiányt képez. A Reneszánszban bevezetett perspektivikus ábrázolás, a mimetikus, tükörszerű szimmetrián alapuló valóság-ábrázolás helyett, e hiány mentén az ábrázolás-valóság visszatükrözése rejtett összefüggéseket vetít a valóság hétköznapi képére. Az érzéki valóság kánonjainak részleges elhagyása általában tökéletlenségként, hiányként jelenik meg a szemlélő értelmezésekben. A hiánynak ez a formája az, ami a látványtól elszakítja az ábrázolást. A mű azzal a ténnyel teszi meg az első lépést az absztrakció felé, hogy nem tart igényt a valósággal való azonosságra. „Az absztrakcióra törekvés emelne túl, mintegy menekítené ki a szemléletet a jelenségek áramlásából, megváltaná a relatív kínjától, juttatná a művet nyugvópontra, miként erre Worringer utalt könyvében.”³

A mű az absztrakció módszerével épül be e világunk szakrális rendszerébe. Kérdés, hogy a mai „diskurzusalapú, poszttradicionális társadalmaink valóban túl tudnak-e jutni a piaci logikán, vagyis van-e még jelentősége számunkra annak, hogy az emberek mindenféle csere- és versengési viszonyt megelőzően felelősséggel tartoznak egymásért” olyan társadalomban, ahol „a szekularizálódás fogalma... egy olyan eltolódási/elfordulási folyamatot jelöl, ami a modern világi kultúrát szakrális eredeteitől eloldja”⁴.

Ezzel szemben a művészet kötődik az alkotóhoz és a szemlélő személyéhez, akire hatással van. Ahogy Belting fogalmaz: használat közben működik. A művészet által képviselt ember- és világképpel szemben a technikai világ nem értelmez. A média fizikai és térbeli valóság nélküli, látszat-világot hoz létre. Globális, ezért nincs szüksége személyes kulturális tapasztalatra. Ahol az innovációs versenyben a művészek művészetet akarnak létrehozni a média eszközeivel, ott a művészet szakrális szerepére még nagyobb szükség van.

---

¹ Bacsó Béla: levél Kalmár Jánosnak 2013.11.26

² Bacsó Béla: levél Kalmár Jánosnak 2013.11.26

³ V.ö. W. Worringer, *Abstraktion und Einföhlung*, Kiepenhauer Verlag 1981. 87. o.

⁴ Bacsó Béla *Ön-Arc-Kép*, Kijarat Kiadó 2012 .26.o.